

הגלוסקמאות בדגמים שונים, כגון חזית של קבר או דקלים. על חלק מהגלוסקמאות נחרתו כתובות בעברית וביוונית, המצינות את שם הנפטר, קשרי המשפחה שלו, גילו ומוצאו. הקבורה בגלוסקמאות היא מעצם טבעה קבורה שניה (להלן).

ג. קבורה תוך ליקוט עצמות

כארבעה קברי כוכים נתגלו ערימות של גולגולות ועצמות, שלוקטו והונחו בתוך הכוכים ועל האצטבות, ולא נמצאו בהם כל שרידים של ארונות או גלוסקמאות. כלי החרס דומים יותר לאלו שנתגלו בקברי הגלוסקמאות.

מנהגי קבורה

הקבורה בארונות העץ היתה ראשונית. גוף הנפטר הונח כשראשו על צידו, לכיוון לא אחיד, בעוד הידיים צמודות לצדי הגוף. לעתים הונחה יותר מגופה אחת באותו ארון. במקרה אחד מצאנו ארון קטן מיוחד עבור ילד, ובמקרים אחרים נקברו זוגות. בחלק מהארונות נקברו תינוקות ונמצא אפילו עובר קבור ליד אמו. יש להניח שהנקברים יחד היו קשורים זה לזה, ואולי היו בני אותה משפחה.

כרוב קברי ארונות העץ נמצאו חפצי לוואי אישיים ויומיומיים: נתגלו קנקנים שלמים באתרם שהונחו לפני הפתח הסגור של קברי כוך בודד. בתוך הקברים נמצאו סירי בישול ליר ארונות עץ או לפני לוחות אבן שחתמו את הכוכים. בתוך בורות העמידה ועל האצטבות, או על רצפות הקבר נתגלו כלים קטנים: קערות, פכיות ונרות מטיפוס צבוט. חפצי לוואי מסויימים כגון כלי עץ קטנים, וקנקני זכוכית וכן סנדלי עור, נתגלו בתוך הארונות למרא-שותיהם של נשים וילדים בלבד. מרבית חפצי לוואי אלו היו פגומים, אך לא ברור אם הדבר נעשה מטעמי חסכון או שהיתה לכך משמעות סמלית. בחלק מהארונות נמצאו מזרונים-עור שמולאו בזרדים ועליהם הונחו הגופות.

כאחד מהקברים נמצאו שתי מטבעות, אחת של יוחנן הורקנוס השני והשניה של הורדוס ארכילאוס שנתגלתה בתוך גולגולת הנפטר. הנוהג לשים מטבעות בפי הנפטרים הנו פגאני. לפי המיתולוגיה היוונית שימשה המטבע תשלום לחארוֹן השומר על נהר הסטיקס, שבו עברו המתים בדרכם לשאול. על כמה עצמות וגולגולות שרדו טביעות אריג - עדות לכך שהגופה נעטפה בתכריכים. אפשר למנות סיבות אחדות למיקומם ותפקידם של הכלים וחפצי הלוואי בקברים: הקנקנים הכילו אולי מי טהרה לשימוש המבקרים בבית העלמין; סירי הבישול הכילו גם הם מים, או שהונחו בקבר לאחר ששימשו בבית הנפטר ונטמאו. הכלים הקטנים - פכים ובקבוקים, שימשו אולי עבור משחות ובשמים לקבורה, בעוד שהנרות נועדו להאיר את הקבר. מנהג הנחת חפצי לוואי בקבר אופייני לנכרים. היהודים לא נהגו להניח חפצים עבור המתים, ונראה על כן, שהדבר נעשה כקשר רגשי לנפטר או למלוויו. יצויין שכל החפצים נמצאו בקברי נשים וילדים בלבד.